

ЗӨВЛӨМЖ

#1. ЗӨВЛӨМЖ

Аймгийн ЗДТГ болон сумын ЗДТГ-аас олгож байгаа тусгай зөвшөөрлийн үйл ажиллагаанд тусгайлан хяналт тавьж, холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журмыг мөрдүүлэн ажиллах, тусгай зөвшөөрөл олгох үйл ажиллагаанд мөрдөх нарийвчилсан журмыг тогтоохдоо бусад хууль тогтоомжид нийцэхгүй заалт тусгах, хуульд зааснаас илүү хязгаарлалт, шаардлага тогтоох явдлыг таслан зогсоох, хууль тогтоомжид нийцүүлэх.

Булган аймгийн ИТХ-ын Тэргүүлэгчдийн 2016 оны 12 дугаар сарын 01-ны өдрийн 136 тоот тогтоолоор “Согтууруулах ундаа худалдах, түүгээр үйлчлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, хяналт тавих журам” болон “Тусгай зөвшөөрөлтэй цэг, салбарт орон нутгаас тавих шаардлага” –ыг баталсан байх бөгөөд тус журмын 2 дугаар хавсралтад тусгай зөвшөөрөлтэй цэг, салбарт орон нутгаас тавих шаардлага хэсэгт “орон нутгийн үйлдвэрлэгчийн гэрээт борлуулагч байж нутгийнхаа хөгжил дэвшилд хувь нэмэр оруулна” гэж заасан нь Өрсөлдөөний тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.2.7-д төрийн захиргааны байгууллага, нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны байгууллага нь “Аль нэг аж ахуй эрхлэгчид давуу байдал олгоход чиглэсэн” үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно гэсэн заалтыг зөрчиж байна. Мөн дээрх журам нь Хууль зүй дотоод хэргийн яамны захиргааны хэм хэмжээний актын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэгдээгүй байна.

Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.3.4-д “тамхи худалдах тусгай зөвшөөрлийг сум дүүргийн Засаг дарга олгоно” гэж заасан боловч Баяннуур, Дашинчилэн, Хишиг-Өндөр сумдуудад тамхины тусгай зөвшөөрлийн материал огт байхгүй, зөвлөл хуралдаж шийдвэр гаргасан хуралдааны тэмдэглэл, хүсэлт зэрэг материал огт байхгүй байгаа нь хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байгааг харуулж байна.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглах тусгай зөвшөөрлийг олгохдоо түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашиглах тухайн талбай байрших сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын болон аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн саналыг аваагүй байгаа нь Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4-т “Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга энэ хуулийн 14.2-т заасан мэдэгдлийг хүлээн авмагц тухайн талбай байрших сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын болон аймаг, нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн саналыг авч ажлын 10 өдрийн дотор түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг олгох, эсэх асуудлыг шийдвэрлэнэ” гэснийг зөрчсөн байна.

Мөн Эрүүл мэнд, спортын сайдын 2015 оны 08 сарын 05-ны өдрийн 298 дугаар тушаалаар батлагдсан “Эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн комиссын ажиллах журам”-аар шинжээч сонгон шалгаруулж ажиллуулахаар журамласан бөгөөд журмын дагуу эдгээр шинжээчид нь нэг хүн өдрийн 50.000 төгрөгийн урамшуулалтай ажиллах журамтай бөгөөд нэмэлт урамшуулал олгох тухай заагаагүй байхад Булган аймгийн Эрүүл мэндийн газрын дарга 2018 оны 06 дугаар сарын 12-ны өдрийн А43 тоот зардал гаргах тухай тушаалаар 1.200.000 төгрөгийг байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн данснаас гарган шинжээчдийг урамшуулсан зөрчлүүдийг арилгаж, дахин давтан гаргахгүй байхад анхааран ажиллах шаардлагатай.

Аймгийн ИТХ, ЗДТГ-ын болон зарим сумдад ажиллахад хуулиар захиргааны хэм хэмжээний акт тогтоох, эсхүл тухайн асуудлыг шийдвэрлэх эрх олгогдоогүй байхад хэм хэмжээний акт гаргасан, улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлбэл зохих хэм хэмжээний актыг бүртгүүлэлгүйгээр дагаж мөрдүүлсэн, холбогдох хууль тогтоомжид нийцэхгүй зохицуулалт тусгасан, хуулиас давсан шаардлага тогтоосон, хууль бус төлбөр хураамж, торгууль бий болгосон, мөн захиргааны актад хуулийн холбогдох заалтыг дурдаагүй, шинэчлэн найруулсан болон хүчингүй болсон хууль /Засгийн газрын тогтоол, сайдын тушаал/-ийг үндэслэсэн дүрэм журам батлан мөрдүүлэх зөрчил илэрсэн болно.

Тухайлбал, Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1.2-д “хуульд заасан хязгаар, шаардлагад нийцүүлэн орон нутгийн зарим татвар, төлбөр, хураамжийн хувь хэмжээг тогтоох” эрхийг ИТХ-д олгосон байхад дээрх заалтыг зөрчин ИТХТ-д өөрт олгогдоогүй эрхийг хэрэгжүүлж, шийдвэр гаргасан, Захиргааны ерөнхий хуулийн 64 дүгээр зүйлийн 64.1 дэх хэсэгт “Захиргааны хэм хэмжээний актыг хуулиар тусгайлан эрх олгогдсон захиргааны байгууллага батална” гэж заасныг зөрчсөн, мөн хуулийн 65 дугаар зүйлийн 65.1-д заасны дагуу хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад бүртгүүлж, улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлэх шаардлагыг хангаагүй Булган аймгийн ИТХТ-ээс баталсан 6 дүрэм журам, Хишиг-Өндөр сумын ИТХТ-ээс баталсан 5 дүрэм журам, Баяннуур сумын ИТХТ-ээс баталсан 3 дүрэм журам, Дашинчилэн сумын ИТХТ-ээс баталсан 2 дүрэм журам байсан бөгөөд дээрх дүрэм журмыг хүчингүй болгон хууль тогтоомжид нийцүүлэн батлах, дахин ийм зөрчил гаргахгүй байхад анхааран ажиллах шаардлагатай. (Хавсралт 1)

#2. ЗӨВЛӨМЖ

Хуульд эрх хэмжээ олгоогүй байхад захиргааны хэм хэмжээний актыг тогтоон мөрдүүлэх, хэм хэмжээний актын нэгдсэн бүртгэлд бүртгүүлэхгүй байх, хуулиар хэм хэмжээний акт тогтоох эрхгүй этгээд дүрэм, журам батлан мөрдүүлж, иргэн хуулийн этгээдийн үйл ажиллагааг журамлах, төлбөр хураамж тогтоох зэрэг зөрчил нийтлэг гарч байгааг таслан зогсоож арилгах, давтан гаргахаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг аймгийн хэмжээнд авч хэрэгжүүлэх.

1/ Монгол Улсын Төсвийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.19-д “Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журмыг тогтоох” нь Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрхэд хамаардаг. Хуульд заасны дагуу Сангийн сайдын 2012 оны 239 дүгээр тушаалаар “Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журам”-ыг баталсан. Гэтэл Булган аймгийн Засаг даргын 2013 оны А/118 дугаартай захирамжаар “Аймгийн засаг даргын нөөц хөрөнгөөс нэг удаагийн буцалтгүй мөнгөн тусламж үзүүлэх журам”-ыг баталсан нь Санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний бүрэн эрхийнхээ хүрээнд гаргасан шийдвэр, түүгээр зохицуулсан харилцааг давхардуулан журамлаж хууль зөрчсөн талаар Авлигатай тэмцэх газрын 2018 оны 4 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 1/3753 дугаар албан бичгээр журмыг хүчингүй болгуулахаар зөвлөмж хүргүүлсэн хэдий ч зөвлөмжийн мөрөөр тодорхой үр дүнд хүрсэн арга хэмжээ аваагүй байна.

2/ Булган аймгийн Засаг даргын 2018 оны нөөц хөрөнгийн батлагдсан төсөв 873,746.200 төгрөг, гүйцэтгэл 828,880.000 төгрөг, мөн оны 10 дугаар сарын байдлаар үлдэгдэл 44,866.000 төгрөг буюу батлагдсан хөрөнгийн 94.8 хувийг зарцуулсан байх бөгөөд сайд, дарга, яам, агентлагийн ажлын хэсэг, зочид, төлөөлөгчдийг хүлээн авах, хүндэтгэл үзүүлэх, иргэд, төрийн албан хаагчдад буцалтгүй тусламж үзүүлэх, сум, байгууллагын ой, баяр наадамд хандив, дэмжлэг үзүүлэх зэргээр Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зориулалт бусаар зарцуулсан байна.

#3. ЗӨВЛӨМЖ

Булган аймгийн Засаг даргын 2013 оны А/118 дугаартай захирамжаар “Аймгийн засаг даргын нөөц хөрөнгөөс нэг удаагийн буцалтгүй мөнгөн тусламж үзүүлэх журам”-ыг хүчингүй болгож, Засаг даргын нөөц хөрөнгийг хэт үрэлгэн, зориулалт бусаар зарцуулж байгааг таслан зогсоох, төсвийг хэмнэлттэй, үр ашигтай зарцуулах, авлига, ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр холбогдох арга хэмжээг авах, Авлигатай тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн 4.1.3.2 /төсвийн төлөвлөлтийн үр ашигтай байдал, гүйцэтгэл, зарцуулалтын хөндлөнгийн хяналт, хариуцлагыг дээшлүүлэх/-т заасан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх.

Дээрх журмын 2.1.3-т заасан “Засаг дарга хуулиар олгогдсон бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй холбоотой цаг үеийн шинжтэй зарим арга хэмжээг санхүүжүүлэх” гэснийг үндэслэн аймаг сумын Засаг дарга нь баяр ёслол, тэмцээн, уралдаан, наадам, шагнал, урамшуулал, дайлж цалах, хүндэтгэл үзүүлэх, буцалтгүй тусламж олгох, нутгийн зөвлөлийн уулзалт зэрэгт зарцуулж байгаа нь орон нутгийн төсвийн хөрөнгөд хэт үрэлгэн байдлаар хандсан төдийгүй “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй зарцуулах” зарчмыг алдагдуулж байна. Тухайлбал:

Аймгийн Засаг даргын захирамжаар 2017 онд Олон улсын эмэгтэйчүүдийн эрхийг хамгаалах өдрийг тэмдэглэхэд 3.2 сая төгрөг, Гадаад томилолтын зардалд 3.6 сая төгрөг, Улс, олон улс, тив, дэлхийн аварга шалгаруулах тэмцээнээс шагнал хүртсэн тамирчдад шагнал олгоход 15.9 сая төгрөг, улсын цол хүртсэн бөхчүүдэд урамшуулалд 20.0 сая төгрөг, Н.Түвшинбаярын улсын заан цол хүртсэн хүндэтгэлийн баярын үйл ажиллагааны зардалд 3.2 сая төгрөг, аймгийн шинэ жилийн арга хэмжээний зардалд 16.2 сая төгрөг, 2018 онд дотоод, гадаадын тэмцээн уралдаанд дэмжлэг үзүүлэхэд 28,8 сая төгрөг, гадаад, дотоод зочин төлөөлөгч хүлээн авахад 33,1 сая төгрөг, Аймгийн Засаг даргын шагнал “Жуух бичиг”, “Баярын бичиг” хэвлүүлэхэд 2.5 сая төгрөг, Урлагийн наадам зохион байгуулахад 4.5 сая төгрөг, ГОК-ын удирдлагуудыг хүлээн авалтын зардалд 5.8 сая төгрөг, аймгийн 80 жилийн ойн баяр наадмын нээлт, хаалт, үдшийн цэнгүүний арга хэмжээний зардалд 200.0 сая төгрөг, 80 жилийн ойн зочин төлөөлөгчийн бэлгийн багц 17.0 сая төгрөг, 80 жилийн хүлээн авалтын зардалд 21.5 сая төгрөг, зочид төлөөлөгчдийн буудлын зардалд 11.5 сая төгрөг, хяналт шинжилгээ үнэлгээний шагналын зардалд 18.0 сая төгрөг, дэмжлэг, буцалтгүй тусламж үзүүлэхэд 84,623.500 төгрөг бусад цаг үеийн шинжтэй арга хэмжээний зардалд 324,9 сая төгрөг буюу нийт батлагдсан хөрөнгийн 91.2 хувийг, харин журмын 2.1.1-д заасны дагуу малын гоц халдварт шүлхий өвчний зардалд 30.0 сая төгрөг буюу 3.5 хувийг тус тус зарцуулсан байгааг анхаарах нь зүйтэй.

Баяннуур сумын Засаг дарга 2018 онд тэмцээнд оролцох тамирчдын хувцасны зардалд 1.1 сая төгрөг, нутгийн зөвлөлийн уулзалтын зардалд 2.0 сая төгрөг, аймгийн 80 жилийн арга хэмжээнд 3.1 сая төгрөг, Баян улааны тахилга лам болон тавгын идээний үнэ 432 мянган төгрөг, эх үрсийн баярт 320 мянган төгрөг зарцуулсан;

Дашинчилэн сумын Засаг дарга 2017 онд төрийн болон салбарын шагналаар шагнагдсан хүмүүст хүндэтгэл үзүүлэхэд 711 мянган төгрөг, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгө үйлдвэрийн сайд айлчлах үед 193 мянган төгрөг, 2018 онд нутгийн зөвлөлийн арга хэмжээнд 630 мянган төгрөг, сайн малчинп ая дууны мэнд хүргэсэн СТА б.Ариунжаргалд 760 мянган төгрөг, Монгол цэргийн өдрийг тэмдэглэхэд 466 мянган төгрөг, УИХ-ын гишүүн Ж.Бат-Эрдэнэ ирж ажиллах үед 366 мянган төгрөг, аймгийн 80 жилийн ойд 5.2 сая төгрөг зарцуулсан;

Түүнчлэн Булган аймгийн Засаг даргын 2018 оны нөөц хөрөнгийн үлдэгдэл 44,866.000 төгрөг буюу 5.2 хувь, Баяннуур сумын Засаг даргын нөөц хөрөнгийн үлдэгдэл 4.900.000 төгрөг буюу 20.5 хувь, Дашинчилэн сумын Засаг даргын нөөц хөрөнгийн үлдэгдэл 2.078.390 төгрөг буюу 12.9 хувьтай байгаа “Засаг даргын нөөц хөрөнгийн зориулалт, зарцуулалтын нийтлэг журам”-ын 2.3-т заасанчлан батлагдсан нийт хөрөнгийн 30-аас доошгүй хувийг Засаг даргын нөөцөд байлгах тухай зохицуулалт хэрэгжихгүй байна.

Шагнал урамшуулал, цэрэг татлага зэрэг арга хэмжээ нь жил бүр улсын хэмжээнд зохион байгуулдаг урьдчилан төлөвлөж, төсвийн урсгал санхүүжилтэд тусган шийдвэрлэх боломжтой асуудал гэдгийг анхаарч ажиллах нь зүйтэй.

#4. ЗӨВЛӨМЖ

“Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, хяналт, тайлагналтын журам”-ын хэрэгжилтийг хангаж, ТЭЗҮ, зураг, төсөв иж бүрэн хийгдсэн төсөл арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлэх, хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний хэрэгцээ, ашиглалт нийгмийн шаардлага зэргийг харгалзан нэгтгэж тодорхойлсон бодлогыг боловсронгуй болгох.

Хэдийгээр Төсвийн тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн дагуу худалдан авалтуудыг зохион байгуулж гүйцэтгэлийг тооцон ажилласан боловч Сангийн сайдын 2016 оны 415 дугаар “Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, санхүүжилт, хяналт, тайлагналтын журам”-ын хэрэгжилт үр дүн муутай байна.

Уг журмаар тухайн санхүүгийн жилд эхлүүлэхээр төлөвлөж буй барилга байгууламжид инженер хайгуулын судалгааг хийж, дүгнэлт гаргасан, зураг төслийг экспертизээр батлуулсан байх, гэснийг хэрэгжүүлдэггүй баталгаажаагүй зураг төслөөр тухайн ажлыг эхлүүлдэг зөрчил давтагдсаар байна.

Тухайлбал,

- Булган аймгийн Спорт ордны “А” блокны барилгын их засварын ажлыг нээлттэй тендер шалгаруулалтаар 2 удаа явуулж “Бурхууд” ХХК шалгарч 2017 оны 05 дугаар сарын 07-оос 2018 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдрийг хүртэл 733 440 700 төгрөгийн ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулсан. Одоогоор 524 500 төгрөгийн санхүүжилт олгосон байна. Санхүүжилтийн явцын хяналтын тайлан байхгүй, ажил хүлээлцсэн актуудыг үйлдээгүй байхад олгосон байна.
- Аймгийн музейн барилгын их засварын 71 400 000 төгрөгийн ажил гүйцэтгэх гэрээг Хурмастын хүлэг ХХК-тай байгуулсан бөгөөд зураг төсвийн дагуу хийгээгүй, өргөтгөлийн дээврийг солихгүй будаж, хэмнэлтээр нь гадна фасадны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 8 дугаар үйлийн 8.5 дахь хэсэгт “Энэ хуулийн 8.1 дэх хэсэгт заасан босго үнэд багтаах эсхүл нээлттэй тендер шалгаруулалтын журмыг хэрэглэхээс зайлсхийх зорилгоор нийт төсөвт өртгийг хувааж хэд хэдэн тендер шалгаруулалт явуулахыг хориглоно.” гэснийг зөрчиж Булган сумын гэр хорооллын айл өрхөд хог төрөлжүүлэн хийх сав нийлүүлж суурилуулах тендерийг 6 хувааж харьцуулалтын аргаар худалдан авах ажиллагааг зохион байгуулсныг газар дээр нь танилцахад хогийг төрөлжүүлэн хийхээр 2 төрлийн савыг өнгө будгаар ялган айл өрхийн хашаанд суурилуулсан боловч ачихдаа ангилан төрөлжүүлэлт хийх боломжгүй байдалтай байна.

#5. ЗӨВЛӨМЖ

Төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийн явцад захиалагч байгууллагын зүгээс тавих хяналтыг сайжруулах, ашиглалтанд хүлээлгэн өгөх гэрээний хугацааг хэтрүүлсэн гүйцэтгэгчид гэрээний дагуу алданги тооцож явцын хяналтыг сайжруулах.

Чинван Ханддоржийн талбайн тохижилтын ажил гүйцэтгэх гэрээг “Элэг бүс” ХХК-тай 2018 оны 06 дугаар сарын 07-оос 07 сарын 20 хүртэл 117 901 200 төгрөгийн гэрээ байгуулсан боловч 2018 оны 08 дугаар сарын 07-нд ажил дууссан. Санхүүжилтийг бүрэн олгосон. Гэрээний хугацаа хэтэрсэн шалтгаан нөхцлийг судалж алданги тооцоогүй.

Булган сумын төвийн хатуу хучилттай авто замын өргөтгөл, шинэчлэлийн ажил гүйцэтгэх 491,0 сая төгрөгний гэрээг “Сэлэнгэ есөн эрдэнэ” ХХК-тай 2017 оны 08 дугаар сарын 14-ээс 10 дугаар сарын 31-ны хооронд байгуулсан. Авто замын ажил 2018 ны 07 сарын 22-нд дууссан. Гэрээний хугацаа хэтэрсэн, гэрээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулаагүй, хугацаа уртасгах талаар тодорхой шалтгаан байхгүй комиссын шийдвэр байхгүй, зураг төсөвт худаг, мод, кабелийн мэдээлэл тусгагдаагүйгээс зураг төсвийн дагуу хийх боломжгүй тул стандартад нийцүүлэн өөрчилсөн, урьдчилсан үзлэгийн тэмдэглэлд холбогдох хүмүүсийн гарын үсэг дутуу баталгаажаагүй, гэрээний хугацаа хэтэрсэнд алданги тооцоогүй.

Булган сумын үерийн сувгийн даланг шинэчлэн засварлах 76 300 000 төгрөгийн ажил гүйцэтгэх гэрээг **Энх шилтгээн ХХК**-тай 2018 оны 05 сарын 20-оос 06 сарын 20-ны өдрийг хүртэл байгуулсан боловч гэрээний хугацаанд ажил хийгдээгүй, алданги тооцоогүй.

Аялал жуулчлалын цогцолбор байгуулах /Булган сум/ 241,989.55 төгрөгийн ажил гүйцэтгэх гэрээг **Модерн хас ХХК**-тай 2018 оны 05 дугаар сарын 02-оос 07 дугаар сарын 02-ны өдрийг хүртэл байгуулсан боловч хугацаандаа ажлыг хийж гүйцэтгээгүй, ажил хүлээлцсэн акт байхгүй.

"Булган жимс жимсгэнэ" хөтөлбөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг 2016 оноос эхлэн хэрэгжүүлж нийт сумдад тариалалтыг сумын Засаг даргын орлогчоор ахлуулсан ажлын хэсгийг байгуулж хяналт тавьж ажиллаж байгаа хэдий ч Хангал, Хишиг-Өндөр, Хутаг-Өндөр, Хялганат, Бүрэгхангай, Гурванбулаг зэрэг сумдын ажлын хэсэг удирдлага зохион байгуулалтгүй, хяналтгүй ажилласны улмаас услалт хийгээгүй, тариалалтыг оройтуулсан, иргэдийг оролцоо нэмэгдүүлж арчилгааг тухайн бүр хийгээгүйн улмаас суулгацыг үхүүлж төсвийн хөрөнгийг үргүйдүүлсэн.

Эгийн голын гүрэн гарцанд хяналтын камер суурлуулах 148 536 627 төгрөгийн ажл гүйцэтгэх гэрээг **Монкабель системс ХХК**-тай 2017 оны 07 дугаар сарын 20-ны өдрөөс 2017 оны 10 дугаар сарын 19-ний өдрийг хүртэл байгуулсны дагуу ажлыг хүлээн авсан боловч хяналтын камер 2017 оны 11 сараас эхлэн ажиллахгүй байхад өнөөг хүртэл ямар нэгэн арга хэмжээ авч ажиллаагүй.

Аймгийн Музейн үзмэр дэглэлтийн 30 797 200 төгрөгийн ажлын гэрээг **Монголын Үндэсний музейтэй** 2018 оны 05 сарын 14-ээс 06 сарын 15-ны хооронд байгуулсан байхад 07 сарын 20-нд ажил дууссан. Үндэсний музейтэй ажил гүйцэтгэх ажилтны гэрээг 3900.0 мянган төгрөгийн төсөвтэй хийж гүйцэтгүүлсэн, Аймгийн музейн дэглэлтэнд шаардагдах 26526.7 мянган төгрөгийн материалыг орон нутгийн музей зохион байгуулж бэлтгэсэн байна. Үндсэн хөрөнгөөр хорго 8ш 11998.8, үүдний тейк 1ш 2974.5 мянган төгрөгөөр хөрөнгө бэлтгэсэн. Бусад материалыг орлого авч зардлаар бүртгэсэн.

#6. ЗӨВЛӨМЖ

Техник эдийн засгийн үзүүлэлт, зураг, төсөв иж бүрэн хийгдсэн төсөл арга хэмжээг хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусган хэрэгжүүлж хэвших, Төсөл арга хэмжээний хэрэгцээ, шаардлага, хөрөнгийн эх үүсвэрийг бодитоор тооцсоны үндсэн дээр хуулиар тогтоосон хугацаанд төлөвлөж батлуулах, Төсөл арга хэмээний хэрэгжилтэнд тавих дотоод хяналтыг сайжруулах.

#7. ЗӨВЛӨМЖ

Булган аймгийн 80 жил тохиохтой холбогдуулан аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Тэргүүлэгчдийн 2017 оны 02 дугаар сарын 18-ны өдрийн 36 дугаартай тогтоолоор ойг угтаж хийх бүтээлч ажлын жагсаалт, төлөвлөгөөг баталсан боловч уг төлөвлөгөөнд төсвөөр хийгдэх ажлуудын төсвийг тодорхой оруулж батлуулаагүй хийгдэх ажлуудыг жагсаалтаар баталсан нь Төсвийн тухай хууль болон холбогдох дүрэм журмуудыг зөрчсөн байна. Мөн ойтой холбогдуулан “Булган инноваци клуб” төрийн бус байгууллагатай хамтын ажиллагааны гэрээг Булган аймгийн Засаг даргын орлогч, ой зохион байгуулах комиссын дарга Ц.Бат-Өлзий, Булган инноваци төрийн бус байгууллагын тэргүүн Х.Энхбат нар 2018 оны 04 сарын 17-ны өдөр байгуулсны дагуу тус төрийн бус байгууллагын дансаар иргэд, байгууллага, аж ахуй нэгжээс нийт 3,0 тэрбум орчим төгрөгийн хандив цугласан байна. Харин хандиваар цугларсан хөрөнгөөр хичнээн төгрөгний ямар ямар ажлуудыг гүйцэтгэсэн, хандивын тайланг гаргаагүй.

Төсвийн хөрөнгийг зориулалтын бус зарцуулах, хуульд нийцээгүй, шаардлага хангахгүй эрх зүйн актаар захиран зарцуулах явдлыг таслан зогсоох, ойн арга хэмжээний хүрээнд цугласан хандив, хийгдсэн ажлуудын төсөө тооцоог олон нийтэд нээлттэй ил тод мэдээлэх.

#8. ЗӨВЛӨМЖ

Худалдан авалтуудад ажилласан үнэлгээний хорооны гишүүдийн ажилласан давтамжтай байдлыг судлахад үнэлгээний хорооны даргаар Д.Буманбаяр /аймгийн ЗДТГ-ын хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга/ нь үнэлгээний хорооны даргаар 23 удаа, Ц.Батжаргал /орон нутгийн өмчийн газрын дарга/-25 удаа, гишүүнээр 17 удаа, Э.Түвшинмөнх /нийгмийн бодлогын хэлтсийн дарга/-4 удаа, 2 удаа гишүүнээр, нарийн бичгийн даргаар Б.Баярцэнгэл, Г.Давааням, Д.Уламбаяр, Д.Ариунжаргал нарыг давтамжтай байдлаар оролцуулдаг, мөн иргэний төлөөллөөр Ц.Даваадоржийг дангаар оролцуулан ажиллуулж байгаа нь олон нийтийн зүгээс ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэх ойлгогдохуйц нөхцөл байдал бий болгож байгааг анхаарч, зөрчлийг дахин давтахгүй байх, АЗ сертификаттай иргэд, алба хаагчдын оролцоог нэмэгдүүлэх, хөндлөнгийн хяналтын тогтолцоог сайжруулах.

Худалдан авах ажиллагааны чиглэлээр мэргэшсэн алба хаагчдыг сургах, чадавхижуулах, тендерийн үнэлгээний хороог байнгын бус ажиллагаатай байхаар зохион байгуулах, үнэлгээний хорооны бүрэлдэхүүнд мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллын төлөөллийг оролцуулах, тэдгээрийн хяналт тавих нөхцөлийг бүрдүүлэх.

#9. ЗӨВЛӨМЖ

Аймгийн Орон нутгийн өмчийн газар нь худалдан авах ажиллагааны чиглэлээр мэргэжил, арга зүйн зөвлөлгөөгөөр ханган ажиллаж, сумдад хэрэгжүүлж буй төсөл арга хэмжээг цахимжуулахад анхаарах, Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгийг зориулалтын бус зарцуулахаас урьдчилан сэргийлэх тодорхой арга хэмжээ авч ажиллах.

Баяннуур сум: Баяннуур сумын ИТХ-ын хуралдааны 2016 оны 12 дүгээр сарын 15-ний өдрийн 03/02 дугаар тогтооор ОНХС-аас нийт 3 төсөл арга хэмжээг 15 833 200 төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр баталсан, 2017 оны 06 дугаар сарын 09-ны өдрийн 5/02 дугаар тогтоолоор 8 арга хэмжээг 28 377 200 төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр баталсан, 2017 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 06/04 дугаар хуралдааны тогтоолоор 7 арга хэмжээг 27 300 000 төгрөгөөр санхүүжүүлэхээр тус тус баталсны дагуу төсөл арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлж ажилласан хэдий ч Төсвийн тухай хууль, Сангийн сайдын 2014 оны 43 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн журам”-д заасан “хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээ нь хуульд заасны дагуу техник эдийн засгийн үндэслэл, хийгдсэн зураг төсөв нь батлагдсан, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийгдсэн, бусад зөвшөөрөлтэй байх” гэснийг бүрэн хэрэгжүүлэн ажиллаагүй, дэд хөтөлбөрүүд нэрийн дор батлуулсан төсөл арга хэмжээний зардлыг зөвхөн тэмцээн уралдааны шагналд зарцуулдаг зөрчлүүд илэрсэн байна.

Дашинчилэн сүм: Төсвийн тухай хууль, Сангийн сайдын 2014 оны 43 дугаар тушаалаар баталсан “Орон нутгийн хөгжлийн сангийн журам”-д заасан “хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл арга хэмжээ нь хуульд заасны дагуу техник эдийн засгийн үндэслэл, хийгдсэн зураг төсөв нь батлагдсан, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийгдсэн, бусад зөвшөөрөлтэй байх”, мөн 2012 оны 244 дүгээр тушаалаар баталсан “Орон нутгийн төсвийн төсөл боловсруулах журам”-д хөтөлбөр төсөл арга хэмжээг хэрэгжүүлснээс бий болох үр өгөөжийг хэн хүртэх, хэдэн хүн ашиг хүртэх, иргэдийн амьдралд хэрхэн нөлөөлөх, төслийн нийт өртөг зэрэг үзүүлэлтийг тодорхой тооцоолж тусгаагүй, төлөвлөгөөнд төсвт өртөг, үр ашиг, үр өгөөжийг нь тодорхойгүй ажлыг төсөвлөж тусгасан, Дэд хөтөлбөрүүд нэрийн дор батлуулсан төсөл арга хэмжээний зардлыг зөвхөн тэмцээн уралдааны шагналд зарцуулдаг зөрчлүүд Дашинчилэн суманд мөн давтагдаж байна.

#10. ЗӨВЛӨМЖ

Захиргааны ерөнхий хуулийн шаардлагад нийцүүлэн “Албан тушаалтан өөрт ногдуулсан сахилгын шийтгэлийн талаарх мэдээллийг холбогдох этгээд болон нийтэд өөрийн зардлаар хүргэх арга хэмжээний журам”-ыг шинэчлэн боловсруулж, Авлигатай тэмцэх газрын даргын 2018 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн А/123 дугаар тушаалаар баталсан бөгөөд уг журам нь захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд 2018 оны 11 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 4036 дугаартай бүртгэгдсэн (журмыг <https://www.legalinfo.mn/law/details/13778?lawid=13778> - ээс татаж үзэх).

Журмын 4.1-т “Албан тушаалтанд сахилгын шийтгэл ногдуулсан талаарх мэдээллийг холбогдох этгээдэд хүргэсэн болон нийтэд мэдээлсэн өдрөөс хойш ажлын 5 өдрийн дотор журмын 2.1, 3.1-т заасан мэдээллийг тухайн албан тушаалтанд сахилгын шийтгэл ногдуулсан шийдвэр (хуулбар)-ын хамт эсхүл холбогдох мэдээллийг цахим хэлбэрээр Авлигатай тэмцэх газарт ирүүлнэ.” гэж заасныг мөрдөн ажиллах шаардлагатай.

Авлигатай тэмцэх газрын даргын 2018 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн А/123 дугаар тушаалаар баталсан “Албан тушаалтан өөрт ногдуулсан сахилгын шийтгэлийн талаарх мэдээллийг холбогдох этгээд болон нийтэд өөрийн зардлаар хүргэх арга хэмжээний журам”-ыг хэрэгжүүлэх, хугацаанд холбогдох мэдээллийг ирүүлж хэвших.

#11. ЗӨВЛӨМЖ

Албан тушаалтан томилогдсоноос хойш хуульд заасан хугацаанд хувийн ашиг сонирхол, хөрөнгө, орлогын мэдүүлэг гаргах чиглэлээр салбарын хэмжээнд зохион байгуулалтын арга хэмжээ авах, мэдүүлгээ хугацаандаа гаргаагүй албан тушаалтанд хариуцлага тооцох, хяналтыг сайжруулах.

Авлигын эсрэг хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3 дахь хэсэг, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 23 дугаар зүйлийн 23.3-т заасны дагуу мэдүүлэг гаргагч албан тушаалтан хувийн ашиг сонирхлын болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгээ тухайн албан тушаалд сонгогдсон буюу томилогдсон өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор, цаашид тухайн албан тушаалыг хашиж байгаа хугацаандаа жил бүрийн 02 дугаар сарын 15-ны дотор шинэчлэн гаргах үүрэгтэй. Гэтэл тус аймгийн хэмжээнд 2017 оны 09 дүгээр сараас 2018 оны 9 дүгээр сарын байдлаар томилогдсон 9 албан тушаалтан дээр дурдсан үүргээ биелүүлээгүй буюу томилогдсон өдрөөс хойш хуулийн хугацаанд хувийн ашиг сонирхол, хөрөнгө, орлогоо мэдүүлээгүй зөрчлийг давтан гаргасан байна. (Хавсралт 2).

Дээр дурдсан үүргээ биелүүлээгүй 5 албан тушаалтанд Авлигын эсрэг хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.8.1-д заасны дагуу тухайн албан тушаалд томилогдсоноос хойш хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлэг болон хөрөнгө, орлогын мэдүүлгээ хугацаа хоцроосон тул сануулах” шийтгэлийг, 4 албан тушаалтанд дээрх хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.8.2-т заасны дагуу албан тушаалын цалингийн хэмжээг нэг сарын хугацаатай 30 хувь буруулах сахилгын шийтгэл тус тус ногдуулсан.

Төрийн албан хаагчийг үндэслэлгүйгээр ажлаас чөлөөлдөг зөрчил арилахгүй байна. Тухайлбал, Булган аймгийн хэмжээнд бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлтөөр 2016-2017 онд 14 албан хаагчийг чөлөөлж 36,322,733 төгрөгийн тэтгэмж, 3 албан хаагчийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу эргүүлэн томилж, нөхөн олговорт улсын төсвөөс 13,106,434 төгрөгийг тус тус олгосон бол 2018 онд уг зөрчил дахин давтагдаж тус аймгийн Мүзейн захирлыг үндэслэлгүйгээр үүрэгт ажлаас нь чөлөөлж нөхөн олговорт улсын төсвөөс 1.564.684 төгрөгийг олгосон зөрчлийг давтан гаргасан байна.

Ажлаас үндэслэлгүй халагдсан, чөлөөлөгдсөн этгээдийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу ажилд нь эгүүлэн томилж, ажилгүй байх хугацааны цалин хөлс, нийгмийн даатгалын шимтгэл зэргийг захиргааны байгууллагаас нөхөн төлж төсвийг үр дүнгүй зарцуулж, хохирол учруулж байгаа учраас хууль бус шийдвэр гаргасан буруутай албан тушаалтнаар хохирлыг буцааж төлүүлж барагдуулах талаар арга хэмжээг зохион байгуулах шаардлагатай байна.

Захиргааны ерөнхий хуулийн 103 дугаар зүйлийн 103.1-т “иргэн, хуулийн этгээдийн хохирлыг барагдуулсны улмаас өөрт учирсан хохирлыг захиргааны байгууллага гэм буруутай албан тушаалтнаар буцаан төлүүлнэ. Хохирлыг гэм буруутай албан тушаалтнаар төлүүлэх үүргийг тухайн захиргааны байгууллагын дээд шатны байгууллагын дотоод аудитын нэгж хариуцна”, мөн Иргэний хуулийн 498 дугаар зүйлийн 498.5-д “...гэм хорыг арилгасан байгууллага өөрт учирсан хохирлыг тухайн гэм буруутай этгээдээс шаардаж гаргуулах эрхтэй” гэсэн заалтын хэрэгжилтийг хангуулах талаар удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллах нь зүйтэй байна.

#12. ЗӨВЛӨМЖ

Төрийн мэргэшсэн албан хаагчдыг зөвхөн хуульд заасан үндэслэлээр ажлаас чөлөөлөх, албан тушаал дэвшүүлэх, удирдах албан тушаалд томилохдоо мерит зарчмыг удирдлага болгох, албан тушаалаас чөлөөлөхтэй холбогдуулан төсвийн хөрөнгийг үр ашиггүй зарцуулж байгаа зөрчлийг давтан гаргахаас урьдчилан сэргийлэх.